

Nieuwe wetgeving geeft de overheid ruimere mogelijkheden voor de opslag van politiegegevens en justitiële gegevens. Voor een verklaring omtrent het gedrag of een verklaring van geen bezwaar, om bijvoorbeeld onderwijzer te worden of een vergunning te verkrijgen, moet de burger veel vaker strijden tegen het ingesleten idee dat er wel vuur zal zijn waar het een beetje rookt.

Meer rook zonder vuur

Nieuwe wetgeving voor opslag politiegegevens

.....
Renate Hoogendoorn
advocate in Rotterdam*
.....

Politie en justitie beschikken over steeds ruimere mogelijkheden voor de opslag van gegevens. Voor een verklaring omtrent het gedrag of een verklaring van geen bezwaar, om bijvoorbeeld onderwijzer te worden of een vergunning te verkrijgen, moet de burger veel vaker strijden tegen het ingesleten idee dat er wel vuur zal zijn waar het een beetje rookt.

Vrij geruisloos is op 1 april 2004 de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (WJSG) in werking getreden, terwijl de wijzigingen ten opzichte van de vervallen Wet justitiële documentatie (Wet JD) toch niet gering zijn. Het 'strafblad' waarin alleen onherroepelijke veroordelingen stonden, bestaat bijvoorbeeld niet meer.¹ Ook vrij geruisloos trad op 1 januari jl. de Wet politiegegevens in werking, evenals het daarmee samenhangende Besluit politiegegevens. Hiermee zijn de Wet politieregisters en het Besluit

politieregisters vervallen.² Een en ander heeft consequenties voor het aanvragen van een zogenoemde verklaring omtrent het gedrag en het aanvragen van een verklaring van geen bezwaar. In beginsel kunnen namelijk alle geregistreerde gegevens bij de afgifte van deze verklaringen worden betrokken, ook indien de juistheid van de gegevens niet door een rechter is vastgesteld.

Binnen politie, OM en rechterlijke macht circuleren allerhande gegevens over (mogelijk) gepleegde strafbare feiten, 'onverdachten', verdachten, gewezen verdachten en veroordeelden. Wat is de grondslag van de verschillende gegevensverwerkingen en wat zijn de bijbehorende bewaartermijnen? Staat de praktijk niet op gespannen voet met de onschuldpresumptie van art. 6 EVRM?

Politie verzamelt gegevens

Gegevens op politieniveau worden (sinds 1 januari 2008) op grond van de Wet politiegegevens verwerkt. De Wet politiegegevens biedt meer ruimte voor verwerking van politieke gegevens dan voorheen. Art. 1 sub a Wet politiegegevens bepaalt dat elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon een politiegegeven is zodra het in het kader van de uitvoering van de politietoelating wordt verwerkt.

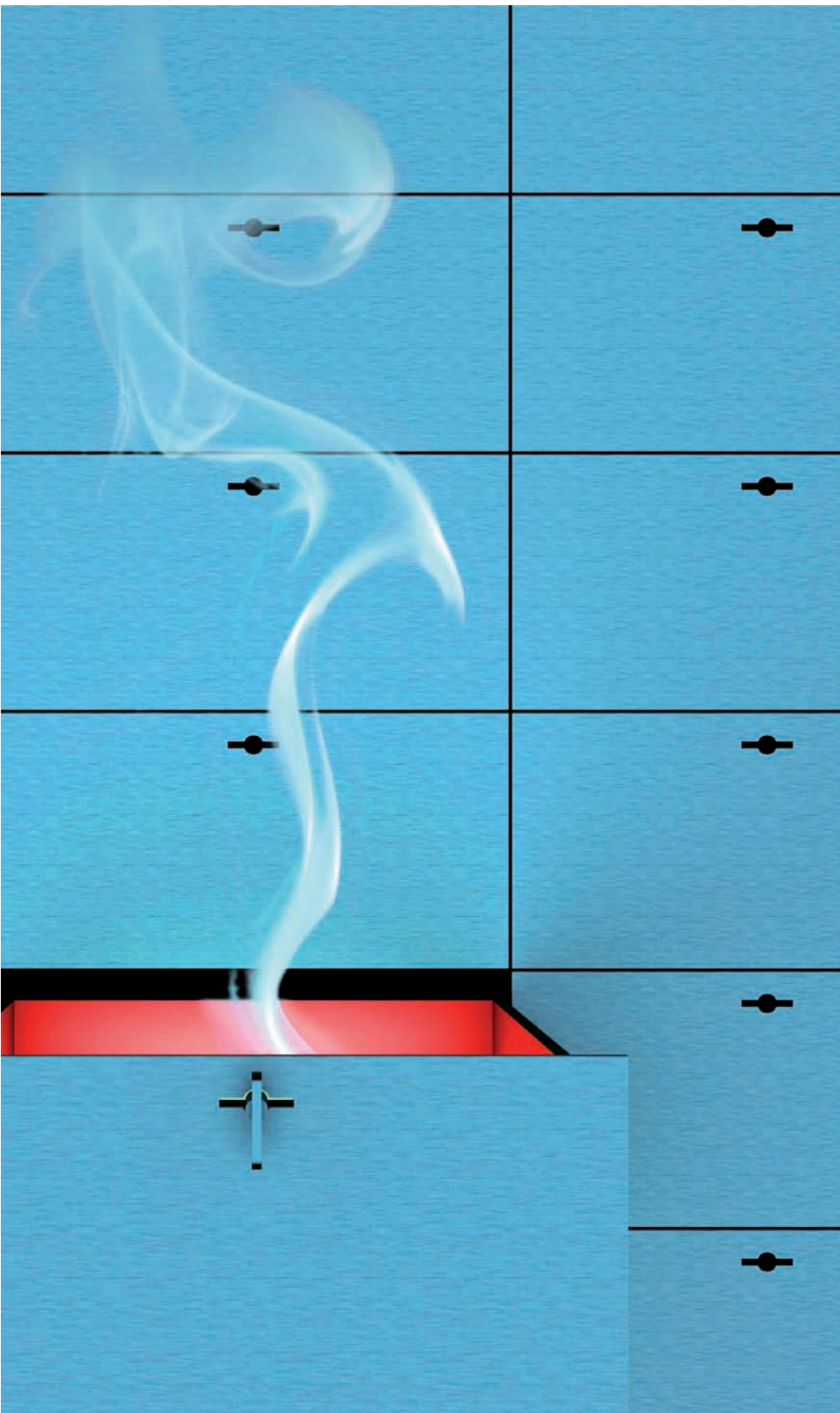
De wet is niet van toepassing op gegevens die uitsluitend met rechtspersonen in verband kunnen worden gebracht. Gegevens betreffende rechtspersonen zijn echter vrijwel altijd te herleiden tot natuurlijke personen, in welke hoedanigheid dan ook (bestuurder, vertegenwoordiger, feitelijk leidinggever, getuige, verdachte, betrokkene enzovoort). In dat geval zullen de Wet politiegegevens en het daarmee samenhangende Besluit onverkort gelden.³

De Wet politiegegevens maakt voor de verwerkingsmogelijkheden geen onderscheid tussen gegevens ten aanzien van verdachte en onverdachte (rechts)personen. De wet maakt in beginsel alleen onderscheid in gegevens die worden verwerkt met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietoelating (art. 8 van de wet) en gerichte verwerking van politiegegevens (artt. 9 en 10). Bij de eerste soort gegevens gaat het om gegevens die voortkomen uit alle in art. 2 Politiewet 1993 genoemde onderdelen van de politietoelating, zoals surveillance, afhandeling verkeersproblematiek, eenvoudig recherchewerk, verlenen van hulp en het handhaven van wetten en regels. Van de tweede soort gegevens is sprake zodra een rechercheonderzoek is aangemeld, een verkennend onderzoek wordt opgestart en bijzondere opsporingsmethoden worden ingezet. Daarbij geldt dat art.

.....
* Advocate bij Simmons & Simmons, praktijkgroep Corporate Criminal Defence.
1 Zie voor een uitgebreide verhandeling over de verschillen tussen de oude en nieuwe wetgeving aangaande justitiële gegevens: E.Z. Perez, 'Van de Wet justitiële documentatie naar de Wet justitiële gegevens', *Ondememing & Strafrecht* 2003, nr. 4, p. 110-120.

.....
2 *Stb.* 2007, 300 (Wet politiegegevens), *Stb.* 2007, 550 (Besluit politiegegevens) en *Stb.* 2007, 549 (inwerkingtreding).

.....
3 MvT Kamerstukken II 2005/2006, 30 327, nr. 3, p. 25.

9 Wet politiegegevens de gerichte verwerking van gegevens in verband met de handhaving van de rechtsorde in een bepaald geval betreft, terwijl art. 10 ziet op de gerichte verwerking van gegevens die inzicht verschaffen in de betrokkenheid van personen bij bepaalde ernstige bedreigingen van de rechtsorde. De Toelichting noemt zware criminaliteit, terrorisme en ernstige verstoringen van de openbare orde door bijvoorbeeld voetbalvandalen en activisten.⁴ Waar de Wet politieregisters nog aansloot bij het registerbegrip, met voor elk register een apart reglement, worden politiegegevens thans verwerkt in een – ik noem het maar – centraal landelijk informatieplatform, met toegang tot verschillende gegevensbestanden en systemen van de politie. Niet iedere politieambtenaar kan zomaar politiegegevens verwerken, dat is in beginsel voorbehouden aan de verantwoordelijke als gedefinieerd in art.1 sub f van de wet.

Controle en verwijdering

Als algemene regel geldt dat politiegegevens dienen te worden verwijderd zodra zij niet langer noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor zij zijn verwerkt.⁵ Gegevens die worden verwerkt voor de dagelijkse politietoelichting worden in elk geval vijf jaar na de eerste verwerking vernietigd.⁶ De gegevens van art. 10 Wet politiegegevens worden verwijderd uiterlijk vijf jaar na de datum van de laatste opname van gegevens die blijkt geeft van de noodzaak tot verwerken van de gegevens van betrokkene.⁷ De politiegegevens die op grond van de art. 9 Wet politiegegevens gericht zijn verwerkt, worden pas vernietigd zodra zij niet langer noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor zij zijn verwerkt.

In de Toelichting wordt aangegeven dat dat moment voor de gegevens van art. 9 Wet politiegegevens pas is aangebroken als de rechter onherroepelijk heeft beslist. De gegevens zijn volgens de Toelichting immers nog nodig voor het geval de officier van justitie, de rechter-commissaris of de rechter ter terechtzitting nader onderzoek verlangt.

4 Ibidem, p. 12.

5 Art. 4 lid 2 Wet politiegegevens.

6 Art. 8 lid 6 Wet politiegegevens.

7 Art. 10 lid 6 Wet politiegegevens en Kamerstukken II 2005/2006, 30 327, nr. 3, p. 51.

De minister ziet met deze toelichting over het hoofd dat (bij lange na) niet alle politiegegevens aan het oordeel van een rechter zullen worden onderworpen. Daarover hierna meer.

Alleen voor gegevens van art. 10 Wet politiegegevens is uitdrukkelijk bepaald dat elk halfjaar door de verantwoordelijke een controle op de noodzakelijkheid van de gegevensverwerking dient plaats te vinden.⁸ Ten aanzien van de overige gegevens mag vooralsnog niet worden verwacht dat de verantwoordelijke op eigen initiatief telkens beoordeelt of de gegevens nog noodzakelijk zijn voor het doel van de verwerking. Het ligt veeleer voor de hand dat in de praktijk wordt gewerkt aan de hand van een ‘piep-systeem’ en dat pas een beoordeling van de noodzakelijkheid plaatsvindt nadat de betrokkene een verzoek tot verstrekking en/of verwijdering indient.

Justitie verzamelt gegevens

Politiegegevens worden in beginsel pas omgedoopt tot ‘justitiële gegevens’ indien het daarmee samenhangende proces-verbaal in behandeling is genomen door het OM en er dus een zogenoemd parketnummer aan de zaak wordt toegekend. Gegevens van zaken die op politieniveau blijven steken, inclusief expliciete politiesepts en niet-ingeschreven OM-septs⁹, zullen dus niet als justitiële gegevens worden aangemerkt.¹⁰ Justitiële gegevens zijn in beginsel alle gegevens die zijn verzameld op het niveau van het OM en de rechterlijke macht.¹¹ Zij wor-

8 Art. 10 lid 6 Wet politiegegevens en Kamerstukken II 2005/2006, 30 327, nr. 3, p. 16.

9 Dat wil zeggen septs van de officier van justitie zonder parketnummer.

10 Politietransacties ex art. 74c Sr worden ingevolge art. 5 van het Besluit justitiële gegevens toch als justitiële gegevens aangemerkt. De politie is bij het aanbieden van een politietransactie overigens strikt gebonden aan voorwaarden genoemd in de Aanwijzing politietransactie inzake eenvoudige diefstal en verduistering, *Stcr.* 2003, 223.

11 Uitgebreider: als justitiële gegevens kunnen worden aangemerkt, gegevens betreffende

- misdrijven, zodra het proces-verbaal door het OM is ingeschreven, met uitzondering van OM-septs met code 01 – ten onrechte als verdachte aangemerkt –, zie art. 7 lid 1 sub a Besluit justitiële gegevens;
- overtredingen, met uitzondering van OM-transacties € 100 euro, onvoorwaardelijke septs, geldboetes van 100 euro, vrijspraken, OVAR en toepassing art. 9a Sr, zie art. 3 sub a Besluit justitiële gegevens.

Het kan eenieder gebeuren

De adagia ‘waar rook is, is vuur’ en ‘je hebt gewone mensen en je hebt criminelen’ zijn nog meer dan voorheen achterhaald. Van eenieder, dus ook van onverdachte personen, kunnen politiegegevens worden verwerkt. Bovendien wordt miskend dat eenieder als verdachte kan worden geconfronteerd met opsporing en strafvervolging: een wraakzuchtige ex die ten onrechte aangifte doet; een volgens protocollen gestart strafrechtelijk onderzoek na een verkeersongeluk; politieverhoren van medewerkers van bedrijven wegens te veel schroot in containers of wegens een arbeidsongeval met een vorkheftruck.

Sinds de nieuwe wetgeving zijn er meer barricades bij de afgifte van een verklaring omtrent het gedrag of van geen bezwaar

den vastgelegd in het Justitieel Documentatieregister. De bewaartermijn van misdrijven in de justitiële documentatie bedraagt dertig jaar, uitzonderingen en verlengingen daargelaten. De gegevens betreffende overtredingen blijven in beginsel vijf jaar bewaard, eveneens uitzonderingen en verlengingen daargelaten.

Verklaring omtrent het gedrag

Op verschillende momenten kan van een (rechts)persoon worden verlangd een verklaring omtrent het gedrag te overleggen. Van natuurlijke personen kan een verklaring bijvoorbeeld worden gevraagd in het kader van een sollicitatie voor een bepaalde functie, zoals onderwijzer. Verklaringen van natuurlijke personen worden meestal gevraagd indien de persoon zal gaan werken met vertrouwelijke gegevens of kwetsbare personen. Een verklaring omtrent het gedrag van een rechtspersoon kan bijvoorbeeld nodig zijn bij bepaalde (overheidsgerelateerde) aanbestedingen, het aanvragen van vergunningen, het sluiten van bepaalde overeenkomsten of het lidmaatschap van een brancheorganisatie. De afgifte van een verklaring is thans voorbehouden aan de Minister van Justitie. Binnen dit bestek volsta ik met de verwijzing naar art. 35 WJSG waarin het

criterium is opgenomen op basis waarvan de minister de afgifte kan weigeren ‘indien in de justitiële documentatie met betrekking tot de aanvrager een strafbaar feit is vermeld, dat, indien herhaald, gelet op het risico voor de samenleving en de overige omstandigheden van het geval, aan een behoorlijke uitoefening van de taak of bezigheden waarvoor de verklaring omtrent het gedrag wordt gevraagd, in de weg zal staan’.¹²

Invloed van de gegevens

Daar waar de burgemeester onder de vroegere Wet JD bij de afgifte van een verklaring alleen inzage had in het strafblad met de onherroepelijke veroordelingen, kan de Minister van Justitie thans op grond van de artt. 36 en 28 WJSG jo. art. 18 lid 1 Wet politiegegevens jo. art. 4:3 Besluit politiegegevens bij zijn onderzoek kennisnemen van alle justitiële gegevens alsmede de verwerkte politiegegevens. Bij het onderzoek in relatie tot de eventuele afgifte van een verklaring omtrent het gedrag van een rechtspersoon kan daarenboven kennis worden genomen van de gegevens als bedoeld in art. 1 onder b van de Wet documentatie vennootschappen. Dit artikel verwijst naar de registratie van gegevens bij het aanvragen voor de afgifte van een verklaring van geen bezwaar. Zie de volgende paragraaf.

Sinds de inwerkingtreding van de WJSG wordt vaker ondervonden dat (rechts) personen geen verklaring (meer) krijgen, omdat uit justitiële gegevens zou blijken dat zij als verdachte betrokken zijn (gewest) in een strafrechtelijk onderzoek. Ook als de zaak (nog) niet bij een rechter is aangebracht, kan de afgifte van een verklaring worden geweigerd. Zie in dit verband ook de Toelichting bij de WJSG waarin wordt overwogen dat het voor de afgifte in beginsel niet relevant is of met betrekking tot het strafbare feit een veroordeling is uitgesproken of dat slechts een vervolging op basis van dat strafbare feit is ingesteld.¹³

12 Zie voor een uitgebreide verhandeling over het criterium wederom de hiervoor in noot 1 aangehaalde E.Z. Perez en de desbetreffende wetgevingstoelichtingen.

13 MvT Kamerstukken II 1995/1996, 24 797, nr. 3, p. 12. NB: in de Memorie wordt nog gesproken van de bevoegdheid van de burgemeester. Later is evenwel besloten dat de Minister van Justitie

In de Toelichting wordt aangegeven dat de wijze waarop een strafzaak is afgedaan (veroordeling, transactie, sepot) wel zal worden meegewogen bij de omstandigheden van het geval, overeenkomstig het gewicht dat hieraan is toegekend. Daarbij zal rekening moeten worden gehouden met de zwaarte van een bepaald type afdoening. Zo zal het gewicht dat aan een sepot moet worden toegekend afhangen van de sepotgrond. Is een zaak geseponeerd omdat er geen wettig bewijs is (technisch sepot, code 02), dan is niet voorstelbaar dat aan het daarbij behorende strafbare feit betekenis wordt toegekend, aldus de Toelichting.¹⁴

Justitiegegevens corrigeren politiegegevens niet altijd

Opvallend is dat de minister ook politiegegevens bij de aanvraag van een verklaring omtrent het gedrag kan betrekken. In de Toelichting wordt toegegeven dat politiegegevens minder betrouwbaar zijn aangezien de gegevens niet zonder meer corresponderen met de actuele stand van zaken. Volgens de Toelichting is het mogelijk dat in de politieregisters¹⁵ een delict op naam van de betrokkene is vermeld, terwijl de zaak door het OM reeds is geseponeerd. De minister kan evenwel de politieke gegevens met de justitiële gegevens vergelijken en desondanks uitgaan van de actuele situatie. De Toelichting lijkt daarmee te miskennen dat de onbetrouwbaarheid van de politiegegevens niet altijd kan worden gecorrigeerd door de justitiële gegevens. Niet alle zaken worden door de politie aan het OM doorgezonden en bovendien zijn er zaken die wel aan het OM zijn doorgezonden, maar nimmer een parketnummer kregen toegekend. In het geval er geen parketnummer aan de zaak is toegekend, zal er geen officieel (OM-)sepot en dus ook geen registratie in de justitiële documentatie volgen. In sommige gevallen stuurt de officier van justitie wel een schriftelijke bevestiging dat betrokkene niet langer vervolgd zal worden, maar ook daarvan zal geen mel-

ding in de justitiële gegevens worden gemaakt. De gegevens van verdenkingen die zijn geëindigd in een politieseptot of een niet-ingeschreven OM-sepot blijven aldus als politiegegevens bewaard zonder dat ze te corrigeren zijn door vergelijking met de justitiële gegevens. Met deze omissie wordt in de Toelichting geen rekening gehouden.

De minister overweegt dat onderscheid moet worden gemaakt tussen 'harde' en 'zachte' gegevens. Zachte gegevens zijn gegevens die niet of niet voldoende onderbouwde strafrechtelijke relevante informatie bevatten. Zachte gegevens zullen volgens de Toelichting alleen gebruikt kunnen worden om een reeds op harde gegevens gebaseerd oordeel te bevestigen.¹⁶ Voorbeelden van zachte en harde gegevens worden niet gegeven. Ook wordt niet gezegd dat politiegegevens per definitie zachte gegevens zijn. In een latere nota¹⁷ wordt wel duidelijker overwogen dat met politiegegevens geen rekening mag worden gehouden als er geen justitiële gegevens op naam van betrokkene zijn vermeld. Wat opvalt is dat niet de eis wordt gesteld dat de betreffende politieke gegevens betrekking moeten hebben op de justitiële gegevens. Zie ik het goed, dan kunnen – zodra van iemand justitiële gegevens geregistreerd zijn – voortaan alle politiegegevens worden meegewogen bij de beoordeling of een verklaring omtrent het gedrag wordt afgegeven.

Verklaring van geen bezwaar

Iedereen die in Nederland een besloten of naamloze vennootschap of Societas Europaea¹⁸ wil oprichten, dan wel de statuten van een in Nederland opgerichte vennootschap wil wijzigen, moet een verklaring van geen bezwaar bij de Minister van Justitie aanvragen. Dit gebeurt via de notaris, die de verklaring bij de zogenoemde Dienst Justis aanvraagt. De Dienst Justis voert namens de minister een 'misbruiktoets' uit. Volgens de vigerende Beleidsregels preventief toezicht op vennootschappen 2005¹⁹ vindt bij de oprichting van een vennootschap

'Sprake van één of meer criminele antecedenten'

Notarissen ontvangen bij de oprichting van vennootschappen van de Dienst Justis dikwijls een brief met de strekking en in de vorm als hieronder. Dergelijke brieven worden ook verstuurd aan betrokkenen die nog geen enkele veroordeling op hun naam hebben of in zaken waarin nog volop een onderzoek à decharge gaande is.

Uw aanvraag van [redacted] heb ik in goede orde ontvangen. Naar aanleiding hiervan vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Uit de toegezonden aanvraagformulieren blijkt dat als oprichters, directeuren en aandeelhouders van de op te richten vennootschap [redacted] zullen optreden de rechtspersonen [redacted] en [redacted]. De directeur en enig aandeelhouder van laatstgenoemde onderneming is de heer [redacted]. De directeur en enig aandeelhouder van [redacted] is de heer [redacted]. De heren [redacted] en [redacted] kunnen derhalve aangemerkt worden als de feitelijke beleidsbepalers en uiteindelijk belanghebbenden van de op te richten vennootschap.

Uit verkregen gegevens van de Justitiële Documentatiedienst is mij gebleken dat er sprake is van één of meer criminele antecedenten. Om privacyredenen volsta ik met hierna aan te geven wie het betreft, de pleegdatum, het Parket en parketnummer: [redacted] een strafbaar feit met pleegperiode [redacted], parketnummer [redacted].

Teneinde op de aanvraag een zorgvuldige en weloverwogen beslissing te kunnen nemen verzoek ik u de heer [redacted] te vragen mij zijn visie op dit antecedent weer te geven. In het bijzonder verneem ik graag:

1. de feiten en omstandigheden van het delict;
2. de rol die uw cliënt daarin heeft gespeeld;
3. in hoeverre er sprake is geweest van opzettelijk handelen;
4. of uw cliënt maatregelen heeft genomen om herhaling van de strafbare gedragingen te voorkomen en zo ja, waaruit die maatregelen bestaan.

Voorts attendeer ik uw cliënt op het feit dat ik bij brief van heden het Parket heb verzocht mij nader te informeren over het aangetroffen antecedent. Ik zal de afhandeling van de aanvraag dan ook aanhouden totdat ik van zowel betrokkene als de Hoofdofficier van justitie een reactie heb ontvangen op de door mij gestelde vragen.

Wat in deze brief geeft nog de indruk dat iedereen voor onschuldig wordt gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan?

de beoordeling van de betrouwbaarheid en de integriteit plaats aan de hand van een onderzoek naar de voornemens en naar de criminele en financiële antecedenten van de bij de vennootschap betrokken (mede)beleidsbepalende personen.²⁰ Een verklaring van geen bezwaar kan worden geweigerd indien er op grond van de voornemens van de oprichters van de vennootschap gevaar bestaat dat de vennootschap zal worden gebruikt voor ongeoorloofde doeleinden.

In geval van criminele antecedenten geldt dat de verklaring van geen bezwaar kan worden geweigerd indien de betrokken (mede)beleidsbepalende persoon:

²⁰ Paragraaf 1.1 van de Beleidsregels.

verantwoordelijk is voor de afweging van gegevens in het kader van de afgifte van de verklaring.

¹⁴ Ibidem, p. 13.

¹⁵ Ten tijde van de Toelichting hanteerde men nog 'politieregisters' als centraal begrip.

¹⁶ Ibidem, p. 14.

¹⁷ Kamerstukken II 1995/1996, 24 797, nr. 7, p. 4.

¹⁸ Europese nv.

¹⁹ *Stcr.* 2005, 100, met laatste wijzigingen 10 januari 2007 in *Stcr.* 2007, 7.

1 is veroordeeld ter zake van misdrijven en overtredingen die verband houden met het doel en/of de activiteiten van de op te richten vennootschap;²¹

2 een vrijwillige betaling als bedoeld in art. 74 Sr heeft gedaan ter zake van misdrijven en overtredingen die verband houden met het doel en/of de activiteiten van de op te richten vennootschap; of 3 op grond van andere feiten en omstandigheden redenen geeft om aan te nemen dat er gevaar bestaat dat de vennootschap zal worden gebruikt voor ongeoorloofde doeleinden en/of benadeling van schuldeisers.

Onder feiten en omstandigheden zoals bedoeld onder 3 worden onder andere begrepen feiten en omstandigheden die ten grondslag liggen aan een dagvaarding, kennisgeving van (niet) verdere vervolging en sepot. Bij de beoordeling van de betrouwbaarheid of integriteit van de bij de vennootschap betrokken personen die het beleid (mede) bepalen, worden onder andere meegewogen de aard en de ernst van het strafbare feit waarvan iemand werd of wordt verdacht, de omstandigheden rondom het strafbare feit en de datum waarop het feit is of zou zijn gepleegd.²² In geval van statutenwijziging is de misbruiktoets dezelfde als die voor een op te richten vennootschap.²³

Op grond van art. 3 Wet documentatie vennootschappen²⁴ jo. art. 18 lid 1 Wet politiegegevens jo. art. 4:3 Besluit politiegegevens kunnen voor de afgifte van een verklaring van geen bezwaar behalve justitiële ook weer politieke gegevens door de minister worden betrokken.

Strijd met onschuldpresumptie

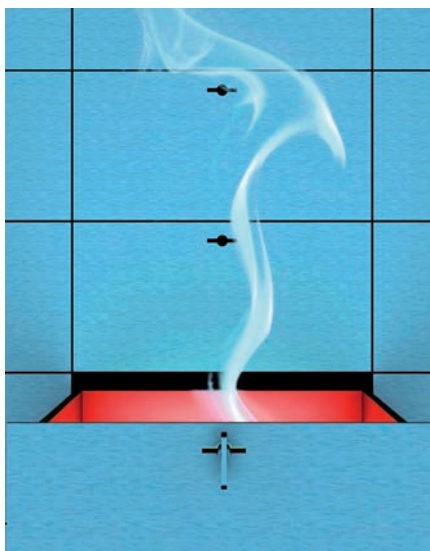
Niet alleen de wijze van formuleren in de voorbeeldbrief (zie kader), ook het gegeven dat bij het aanvragen van een verklaring omtrent het gedrag en een verklaring van geen bezwaar acht wordt

21 Zie in verband met deze weigeringsgrond een uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB) d.d. 25 april 2002, AB 2002, 237, welke uitspraak terugverwijst naar de eerdere uitspraak van het CBB d.d. 28 maart 2002, AB 2002, 165, m.nt. JHvdV: de veroordeling wegens fraudedelicten levert op zichzelf gezien geen toereikende grond op voor afwijzing van de verklaring van geen bezwaar.

22 Paragraaf 1.1.2 ad 3 van de Beleidsregels.

23 Paragraaf 2 van de Beleidsregels.

24 Nog aan te passen aan de Wet politiegegevens.

.....

Sommige gegevens van verdenkingen die zijn geëindigd in een politiesept of een niet-ingeschreven OM-sepot, blijven bewaard zonder automatisch correctiesysteem

.....

geslagen op gegevens die niet door een rechter zijn beoordeeld, verdraagt zich bezwaarlijk met de onschuldpresumptie van art. 6 lid 2 EVRM. De onschuldpresumptie behelst namelijk niet alleen het verbod om nog niet veroordeelden te straffen, maar behelst ook het verbod om verdachten te behandelen alsof het ten laste gelegde feit reeds vaststaat en aan de strafbaarheid van het feit en de verdachte niet meer getornd kan worden. De onschuldpresumptie normeert bovendien niet alleen het optreden van rechters, maar ook het gedrag van het OM, de politie en ook andere overheidsgerelateerde actoren, zoals de minister. Het betrekken van gegevens bij de afgifte van genoemde verklaringen waarover de rechter nog niet heeft geoordeeld, staat dan ook op gespannen voet met het bepaalde in art. 6 lid 2 EVRM. De formulering van de geciteerde brief lijkt er mee in strijd te zijn.

Ten aanzien van politiegegevens geldt daarenboven dat zij niet alleen onvoldoende betrouwbaar zijn, maar dat het bovendien de vraag is of het betrekken van deze gegevens bij het aanvragen van een verklaring omtrent gedrag en een verklaring van geen bezwaar niet strijdig is met het doel van de verwerking van de gegevens. Uit de aard van

de gegevens worden politiegegevens veelal aangelegd om de interne informatievoorziening binnen de politie te verbeteren. De opname van de politieke gegevens wordt gerechtvaardigd door het doel van de verwerking. Met art. 36 WJSG krijgen politieke gegevens echter externe werking en worden de gegevens gebruikt voor een ander doel dan waarvoor ze aanvankelijk zijn verwerkt. Een strikter opname-, controle- en verwijderingsbeleid had dan ook in de rede gelegen. Helaas bieden de aangehaalde bepalingen uit de nieuwe wet onvoldoende waarborgen. De gegevens van art. 9 Wet politiegegevens blijven bijvoorbeeld bewaard totdat de zaak door een rechter is beoordeeld, zonder dat er een tussentijdse verplichte controle plaatsvindt of de verwerking nog noodzakelijk is voor het doel van de verwerking. Dat er, zoals we zagen, tal van zaken zijn die nimmer aan een rechter zullen worden voorgelegd, wordt over het hoofd gezien.

Er is momenteel een wetsvoorstel tot wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Wet documentatie vennootschappen in de maak, waarbij de eis van het verkrijgen van een verklaring van geen bezwaar bij de oprichting en statutenwijziging van een bv en nv zal vervallen. Het systeem van preventief toezicht zal worden vervangen door een repressief en permanent toezicht door de minister, aldus de schaarse informatie op de websites van de overheid.²⁵ Wat dat precies impliceert is nog niet bekend, nu de (belangrijkste) concept-wetgevingsstukken kennelijk nog niet openbaar zijn.

Achterstand

Om illusies te voorkomen: hoe genuanceerd betrokkene ook op geciteerde brief reageert, eenzelfde brief gaat tegelijkertijd ook naar het OM, met het verzoek op de gestelde vragen haar visie te geven. Zo loopt de verdachte meestal een achterstand op en moet hij zich met hand en tand verzetten tegen het ingesloten idee dat er vuur is waar het rookt.

25 MvT Kamerstukken II 2006/2007, 31 058 (Wet vereenvoudiging en flexibilisering bv-recht), nr. 3, p. 9 en bijvoorbeeld http://www.justitie.nl/onderwerpen/recht_en_rechtsbijstand/administratieve-lasten/ondernemers/andere-maatregelen/index.aspx.